



Πρεσβεία της Ελλάδος στην
Λισσαβόνα
Γραφείο Οικονομικών και
Εμπορικών Υποθέσεων


Δελτίο Οικονομικών και
Επιχειρηματικών Ειδήσεων
Πορτογαλίας Αυγούστου
2015.


Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ


Στα μέσα Αυγούστου, ο Πορτογαλικός Οργανισμός Διαχείρισης Θησαυροφυλακίου και Δημοσίου Χρέους (IGCP), στο πλαίσιο της τακτικής εξόδου στις αγορές, εξέδωσε εκ νέου έντοκα γραμμάτια με αρνητικό επιτόκιο. Πρόκειται για τρίμηνα έντοκα γραμμάτια, αξίας 400εκ. ευρώ, ενώ η ζήτηση υπερκάλυψε κατά 3,14 φορές την προσφορά. Το επιτόκιο κυμάνθηκε σε ιστορικό χαμηλό για τίτλους τρίμηνης ωρίμανσης, $-0,013\%$ έναντι $+0,044\%$ στην αντίστοιχη δημοπρασία του περασμένου Ιουνίου. Παράλληλα, ο IGCP εξέδωσε τίτλους 11μηνης ωρίμανσης, αντλώντας 750 εκ.ευρώ, με επιτόκιο $0,021\%$, έναντι $0,159\%$ κατά την αντίστοιχη τελευταία δημοπρασία του περασμένου Ιουνίου. Συνολικά, ο IGCP άντλησε από τις αγορές 1,115δισ ευρώ. Για πρώτη φορά η Πορτογαλία δανείστηκε με αρνητικό επιτόκιο τον περασμένο Μάιο, με την έκδοση εξάμηνων εντόκων γραμματίων, αξίας 300εκ.ευρώ, με μέση απόδοση $-0,002\%$. Πέραν της **οικονομικής και συμβολικής σημασίας των αρνητικών επιτοκίων**, θεωρείται ούτως ή άλλως επιτυχία το γεγονός ότι τα επιτόκια κυμαίνονται κοντά στο μηδέν, γεγονός που δίνει την δυνατότητα στον Οργανισμό IGCP να αντικαθιστά παλαιότερο χρέος υψηλότερων επιτοκίων με νέο χρέος χαμηλών επιτοκίων, μειώνοντας έτσι το μέσο κόστος του δημοσίου χρέους. Σημειωτέον ότι, σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία της Τράπεζας της Πορτογαλίας (Ιούνιος 2015), το **δημόσιο χρέος** κυμαίνεται σε $128,6\%$ επί του ΑΕΠ, μειωμένο κατά μια ποσοστιαία μονάδα έναντι του περασμένου Μαρτίου.

Σύμφωνα με στοιχεία εκτέλεσης του Κρατικού Προϋπολογισμού του πορτογαλικού Υπ.Οικονομικών για το πρώτο 6μηνο 2015, υπερκαλύπτεται ο στόχος αύξησης των φορολογικών εσόδων από ΦΠΑ και φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων (ΦΕΦΠ), γεγονός που καθιστά πιθανή την **επιστροφή μέρους της έκτακτης εισφοράς στους φορολογουμένους**, εφόσον η τάση συνεχισθεί και κατά το υπόλοιπο ήμισυ του έτους. Σημειώνεται ότι ο Κρατικός Προϋπολογισμός 2015 για πρώτη φορά προβλέπει δυνατότητα μερικής ή ολικής επιστροφής της έκτακτης εισφοράς επί του φορολογητέου εισοδήματος, εφόσον τα κρατικά έσοδα από ΦΠΑ και ΦΕΦΠ υπερβούν τα προϋπολογισθέντα. Το μετρώ αφορά στην έκτακτη εισφορά του οικονομικού έτους 2015, συνεπώς τυχόν επιστροφές εξαρτώνται από την επίδοση των φορολογικών εσόδων στο σύνολο του έτους και θα εκτελεσθούν το 2016. Σύμφωνα δε με το πορτογαλικό Υπ.Οικονομικών, με δεδομένα τα

ανωτέρω και εφόσον τα έσοδα από ΦΠΑ και φορολόγηση φυσικών προσώπων (IRS) διατηρήσουν την θετική αυτή επίδοση της τάξης του +4,2% και κατά το δεύτερο βμηνο του έτους, τότε θα καταστεί δυνατή η επιστροφή στους φορολογουμένους μέρους της έκτακτης εισφοράς που θα ξεπερνά τα 100εκ.ευρώ. Πρακτικά αυτό θα σημαίνει αναδρομική μείωση του συντελεστή της έκτακτης εισφοράς από τον ισχύοντα 3,5% σε 2,8%.

 Κατά το πρώτο βμηνο 2015, το **έλλειμμα του Προϋπολογισμού της Γενικής Κυβέρνησης** ανήλθε σε 3,8δισ ευρώ, ενώ το πρωτογενές πλεόνασμα ανήλθε σε 911,8εκ.ευρώ. Η βελτίωση του δημοσιονομικού αποτελέσματος οφείλεται κατά 27% στο σκέλος των δαπανών και κατά 73% στο σκέλος των εσόδων. Οι δημόσιες δαπάνες κυμάνθηκαν στα ίδια επίπεδα (-0,3%) σε σχέση με το πρώτο βμηνο 2014. Τα καθαρά έσοδα αυξήθηκαν κατά 3,8%, ήτοι κατά 645,5εκ.ευρώ, σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους, έναντι στόχου αύξησης κατά 17,9% σε ετήσια βάση. Ανωτέρω εξέλιξη οφείλεται, κυρίως, στην αύξηση των εσόδων από έμμεσους φόρους (+6,1%) και ειδικότερα στις εισπράξεις από ΦΠΑ (+8%). Σημειώνεται ότι το περασμένο έτος δεν υλοποιήθηκε καμία τροποποίηση στους συντελεστές ΦΠΑ, ως εκ τούτου η αύξηση των εσόδων αποδίδεται, σύμφωνα με το πορτογαλικό Υπ. Οικονομικών, αποκλειστικά στην ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας και στην αποτελεσματικότητα των μέτρων για την καταπολέμηση της φοροαπάτης και της φοροδιαφυγής.

 Το πορτογαλικό Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε την πώληση της εταιρείας σιδηροδρομικών εμπορευματικών μεταφορών CP Carga έναντι 53εκ.ευρώ στην MSC Rail, η οποία ανήκει στην MSC Portugal, μέλος του ιταλοελβετικού ναυτιλιακού κολοσσού MSC-Mediterranean Shipping Company. Εκ των 53 εκ. ευρώ, μόνον τα 2 εκ. θα εισρεύσουν άμεσα στα κρατικά ταμεία. Τα υπόλοιπα 51εκ.ευρώ αφορούν δεσμεύσεις της MSC Rail για ανακεφαλαιοποίηση της CP Carga και εξόφληση μέρους των χρεών της, κυρίως προς την μητρική της εταιρεία Comboios de Portugal-CP (Πορτογαλικοί Σιδηρόδρομοι) και την IP (Πορτογαλικές Υποδομές). Επιπλέον, η MSC Rail αναλαμβάνει την δέσμευση ενοικίασης ατμομηχανών και βαγονιών από την CP, δαπάνη ύψους 16εκ.ευρώ, καθώς και της μη μονομερούς αναπροσαρμογής της τιμολογιακής της πολιτικής. Η CP Carga συγκαταλέγεται στις ζημιολύστες κρατικές εταιρείες που επιβαρύνουν απευθείας τον Κρατικό Προϋπολογισμό, με χρέος ύψους 190εκ.ευρώ (Μάρτιος 2015). Κατά το πρώτο τρίμηνο 2015, η εταιρεία παρουσίασε ζημία ύψους 2,3εκ.ευρώ, έναντι ζημίας 4,9εκ.ευρώ την αντίστοιχη περίοδο 2014. Στο τέλος του περασμένου Μαρτίου τα ίδια κεφάλαια της εταιρείας ήταν αρνητικά ύψους 86εκ.ευρώ. Εν όψει ιδιωτικοποίησης της εταιρείας, έχει προγραμματισθεί σχέδιο ανακεφαλαιοποίησής της, μετά την ολοκλήρωση της οποίας θα καταστούν θετικά τα ίδια κεφάλαιά της. Στο πλαίσιο αυτό, η μητρική CP θα μεταβιβάσει στην CP Carga διάφορες ατμομηχανές αξίας 110εκ.ευρώ, τις οποίες έως τώρα ενοικίαζε στην θυγατρική της. Η **ιδιωτικοποίηση της CP Carga** συμπεριλαμβανόταν στο πρόγραμμα ιδιωτικοποιήσεων της Κυβέρνησης και στο Μνημόνιο που υπέγραψε η Πορτογαλία το 2011. Με την εν λόγω ιδιωτικοποίηση, η ολοκληρώνεται ένα πολύ φιλόδοξο πρόγραμμα ιδιωτικοποιήσεων που συμπεριέλαβε διάφορους τομείς, όπως ενέργεια, μεταφορές, διαχείριση υποδομών, διαχείριση αποβλήτων, ταχυδρομεία. Τα συνολικά έσοδα από το πορτογαλικό πρόγραμμα ιδιωτικοποιήσεων της περιόδου 2011-2015 κυμαίνονται σε περίπου 9,3δισ ευρώ (έναντι μνημονιακού στόχου 5,5δισ ευρώ).


 Σύμφωνα με τα στοιχεία της Κρατικής Στατιστικής Υπηρεσίας, το **ποσοστό ανεργίας** κατά το δεύτερο τρίμηνο 2015 κυμάνθηκε σε 11,9%, μειωμένο κατά 1,8 και 2 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο και με το δεύτερο τρίμηνο 2014, αντίστοιχα. Οι άνεργοι, που υπολογίζονται σε 620,4χιλ., μειώθηκαν κατά 92,5χιλιάδες σε σχέση με το α' τρίμηνο. Αύξηση κατέγραψε και η απασχόληση, σε ποσοστό 2,3% σε τριμηνιαία βάση. Η ανεργία των νέων 15-24 ετών κυμάνθηκε σε 16,9%, ενώ στην ηλικιακή ομάδα 25-34 ετών, το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε σε 22,3%. Τη ίδια περίοδο, 247,4χιλ. απασχολούμενοι απώλεσαν ή εγκατέλειψαν την εργασία τους, ενώ 351,1χιλ. άνεργου ή μη ενεργού πληθυσμού βρήκε απασχόληση.


Σύμφωνα με την Κρατική Στατιστική Υπηρεσία, κατά το β' τρίμηνο 2015, η πορτογαλική οικονομία κατέγραψε **ανάπτυξη 1,5%**, σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο 2014, και 0,4% σε σχέση με το αμέσως προηγούμενο τρίμηνο. Εν λόγω επίδοση οφείλεται στην **αύξηση της θετικής συνεισφοράς της εγχώριας ζήτησης κατά 3,4%**, η οποία **υπεραντιστάθμισε την αρνητική συνεισφορά της καθαρής εξωτερικής ζήτησης (-1,9%)**. Η ενίσχυση της εγχώριας ζήτησης αποδίδεται, κυρίως, στην αύξηση των επενδύσεων (+7%) και σε μικρότερο βαθμό στην αύξηση της ιδιωτικής (+3,3%) και της δημοσίας κατανάλωσης (+0,5%). Όσον αφορά το εμπορικό ισοζύγιο αγαθών, κατά το δεύτερο τρίμηνο 2015, οι πορτογαλικές εξαγωγές, σε ονομαστικούς όρους, αυξήθηκαν κατά 7,4%, έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του προηγούμενου έτους (και έναντι αντίστοιχης επίδοσης 4% κατά το πρώτο τρίμηνο). Με μεγαλύτερο ρυθμό, της τάξης του 9%, αυξήθηκαν το ίδιο διάστημα οι εισαγωγές αγαθών, ανακάμπτοντας σε σχέση με το πρώτο τρίμηνο, οπότε είχαν μειωθεί κατά 1,4% σε ετήσια βάση. Το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου αγαθών αυξήθηκε σε σχέση με το β' τρίμηνο 2014 κατά 400,6εκ.€ σε 2,8δισ€. Το ποσοστό κάλυψης των εισαγωγών από εξαγωγές επιδεινώθηκε κατά 1,2 ποσοστιαία μονάδα, ανερχόμενο σε 82,4%. Σε επίπεδο προϊόντων, κατεγράφη αύξηση εξαγωγών σε όλες τις κατηγορίες, με εξέχουσα την κατηγορία καυσίμων-λιπαντικών (+26,3%) και ακολουθούν τρόφιμα-ποτά (+4,4%), υλικό μεταφορών (+12%), μηχανήματα-εξαρτήματα-κλπ. (+2%), άλλα βιομηχανικά (+5,7%), άλλα καταναλωτικά (+4,9%). Όσον αφορά τις εισαγωγές, ξεχώρισε η κατηγορία εξοπλισμού και υλικού μεταφορών (+20,4%), ενώ αύξηση κατεγράφη μεταξύ άλλων στις κατηγορίες τροφίμων-ποτών (+9,7%), άλλων καταναλωτικών (+15,7%), βιομηχανικών (+6,9%).


Τον περασμένο Αύγουστο, η πορτογαλική Κυβέρνηση ολοκλήρωσε το πρόγραμμα επαναδιαπραγμάτευσης συμβάσεων αυτοκινητοδρόμων, με την τροποποίηση της σύμβασης παραχώρησης του αυτοκινητοδρόμου του Algarve, στην Νότια Πορτογαλία, εξοικονομώντας 85εκ.ευρώ για τα κρατικά ταμεία. Η Κυβέρνηση του Passos Coelho από το 2012 έχει εκκινήσει την διαδικασία **αναδιαπραγμάτευσης συμβάσεων παραχώρησης δημοσίου-ιδιωτικού τομέα**. Στο πλαίσιο αυτό, έχει επαναδιαπραγματευθεί 14 συμβάσεις (εκ των οποίων οι 6 αφορούν αυτοκινητοδρόμους), εξασφαλίζοντας, σύμφωνα με τον Υπ.Οικονομίας, κ. António Pires de Lima, την εξοικονόμηση 7,2δισ ευρώ (εκ των οποίων τα 3,8δισ ευρώ αφορούν συμβάσεις αυτοκινητοδρόμων). Η αναδιαπραγμάτευση αφορά μείωση της απόδοσης για τους παραχωρησιούχους (έως και 50%), την βελτιστοποίηση των ισχυόντων επιπέδων λειτουργίας, λαμβάνοντας υπόψη την αλλαγή του ρυθμιστικού πλαισίου του οδικού δικτύου και την εκτιμώμενη κίνηση έως την λήξη της σύμβασης. Επίσης, επαναπροσδιορίστηκε η συμμετοχή του Κράτους στην χρηματοδότηση και την κάλυψη δαπανών συντήρησης οδικών αξόνων, οι οποίες δεν θα προκαταβάλλονται πλέον βάσει εκτιμήσεων των μελλοντικών σχετικών αναγκών, αλλά θα καταβάλλονται μόνον εφόσον κριθεί απαραίτητη και πράγματι εκτελεσθεί η σχετική εργασία.


Αύξηση κατά 27,4%, σε 698εκ.ευρώ, κατέγραψε το πλεόνασμα του **εμπορικού ισοζυγίου αγαθών και υπηρεσιών της Πορτογαλίας** κατά το α' 6μηνο 2015 (έναντι αντίστοιχης περιόδου 2014). Η θετική επίδοση του ισοζυγίου πληρωμών οφείλεται στο πλεόνασμα του εμπορικού ισοζυγίου υπηρεσιών, το οποίο αυξήθηκε κατά 4,2% σε 4,95δισ ευρώ (5,7% επί του ΑΕΠ), ενώ άνω του 50% αυτού οφείλεται στον τουρισμό. Το πλεόνασμα του ισοζυγίου υπηρεσιών είναι το κυριότερο υποστήριγμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών που πάντως εμφανίζει έλλειμμα της τάξης του 1% επί του ΑΕΠ. Τούτο διότι, αν και τα καθαρά εμβάσματα από το εξωτερικό αυξήθηκαν κατά 1,5%, το εμπορικό ισοζύγιο αγαθών παραμένει ελλειμματικό κατά 4,8δισ ευρώ. Το πλεόνασμα του ισοζυγίου κεφαλαίου μειώθηκε σε 1,065δισ ευρώ, ήτοι 1,2% επί του ΑΕΠ, πάντως εν λόγω μείωση υπεραντισταθμίστηκε από την σημαντική βελτίωση του ισοζυγίου χρηματοοικονομικών συναλλαγών, που από ελλειμματικό κατέστη πλεονασματικό, χάρις στην αύξηση των επενδύσεων χαρτοφυλακίου. Αν και πλεονασματικό κατά 214εκ.ευρώ, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και κεφαλαίου το 2015 κυμαίνεται μακράν των επιδόσεων των δυο προηγούμενων ετών.

B. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

 Οι μεταρρυθμίσεις στην **αγορά του φαρμάκου** την τελευταία τριετία και ειδικότερα η ετήσια αναθεώρηση της τιμής αναφοράς αυτών έχουν συμβάλει συνολικά στην εξοικονόμηση 268εκ.ευρώ. Σύμφωνα με σχετική έρευνα της Εθνικής Αρχής Φαρμάκου (Inframed), η εξοικονόμηση για τα πορτογαλικά νοικοκυριά ανέρχεται σε 90.5εκ.ευρώ, ενώ τα νοσοκομεία έχουν μειώσει τις σχετικές δαπάνες τους κατά 115,2εκ.ευρώ. Όσον αφορά τις δαπάνες των νοικοκυριών, η μείωση των τιμών ήταν περισσότερο αισθητή σε φάρμακα για την αντιμετώπιση καρδιακών νοσημάτων και νοσημάτων του κεντρικού νευρικού συστήματος. Αναφορικά με τα φάρμακα νοσοκομειακής χρήσης, μεγαλύτερη μείωση επήλθε στις τιμές των αντιμικροβιακών (μεταξύ άλλων εκείνων για την λοίμωξη HIV) και ογκολογικών φαρμάκων. Η αναθεώρηση της τιμής αναφοράς των φαρμάκων γίνεται ετησίως για τα φάρμακα που πωλούνται στα φαρμακεία και για τα φάρμακα νοσοκομειακής χρήσης. Η τιμή αναφοράς προσδιορίζεται με βάση τις αντίστοιχες τιμές σε 3 χώρες αναφοράς, με παρόμοιο κατά κεφαλήν ΑΕΠ ή με χαμηλότερες τιμές φαρμάκων. Για τα φάρμακα λιανικής πώλησης λαμβάνεται υπόψη η μέση τιμή σε 3 χώρες, ενώ για τα φάρμακα νοσοκομειακής χρήσης λαμβάνεται υπόψη η χαμηλότερη τιμή. Ως χώρες αναφοράς επελέχθησαν τα προηγούμενα έτη οι: Ισπανία, Γαλλία, Σλοβενία, Ιταλία και Σλοβακία.

 Η **πορτογαλική βιομηχανία χάρτου υγείας&κουζίνας RENOVA** κινείται σε ρυθμούς επεκτατικούς, τόσο εντός της Πορτογαλίας, όσο και στο εξωτερικό. Η εταιρεία ανακοίνωσε ότι θα επενδύσει 40 εκ.ευρώ για την επέκταση του εργοστασίου στο Torres Novas και την νέα γραμμή παραγωγής χαρτιού τύπου tissue (για χαρτοπετσέτες και χαρτομάντιλα). Εν λόγω επένδυση, οποία θα ολοκληρωθεί κατά το β' 6μηνο 2016, θα επιτρέψει την αύξηση της παραγωγής κατά 50%, με μια πρωτοπόρα τεχνολογία στην Ευρώπη. Παράλληλα, η RENOVA έχει ανακοινώσει την εγκατάσταση του πρώτου της εργοστάσιου εκτός Πορτογαλίας, στο Saint Yorre της Γαλλίας, τα εγκαίνια του οποίου θα πραγματοποιηθούν στα τέλη 2015. Στο εργοστάσιο της Γαλλίας θα παράγεται χαρτί υγείας, κουζίνας και χαρτοπετσέτες, προκειμένου να καλυφθεί η ζήτηση της αγοράς της Βόρειας κυρίως Γαλλίας. Η RENOVA λειτουργεί 2 εργοστάσια στην Πορτογαλία, όπου απασχολούνται 580 εργαζόμενοι, καθώς και Γραφεία στις αγορές της Ισπανίας, Γαλλίας και Βελγίου. Στόχος της εταιρείας είναι η ανάπτυξη ευελιξίας ως προς τις αγορές της στην Κεντρική και Βόρεια Ευρώπη, αλλά και η επέκτασή της στην αγορά της Β.Αμερικής.

 Η Πορτογαλία κατατάσσεται **τρίτη χώρα στην Ευρώπη στην παραγωγή ποδηλάτων** μετά την Γερμανία και την Ιταλία, με παραγωγή 1,5εκ.ποδηλάτων ετησίως (2014). Το 2014 οι πορτογαλικές εξαγωγές ποδηλάτων αυξήθηκαν κατά 40%, σε σχέση με το 2013, μετά από δυο χρόνια πτωτικής τάσης των εξαγωγών. Το 2014 εξήχθησαν 1,4 εκ. ποδήλατα, με σημαντικότερους πελάτες την Ισπανία και την Γαλλία. Σημειώνεται ότι στην Πορτογαλία λειτουργεί και εργοστάσιο ποδηλάτων της γαλλικής εταιρείας αθλητικών ειδών DECATHLON, όπου παράγεται το 30% των προϊόντων της εταιρείας, μεταξύ αυτών γνωστές μάρκες όπως η Btwin, Tribord, Quechua. Επίσης, στην Πορτογαλία παράγονται μεγάλες διεθνείς μάρκες, όπως η Polisport και η Orbita.

 Σύμφωνα με τελευταίες προβλέψεις Κρατικής Στατιστικής Υπηρεσίας για την **αγροτική παραγωγή** (31.07.2015), αντίθετα με προηγούμενη εκτίμηση, η παραγωγή σιτηρών φθινοπώρου/χειμώνα θα μειωθεί σε σχέση με την προηγούμενη σοδειά. Οι δυσμενείς για την παραγωγή κλιματολογικές συνθήκες θα οδηγήσουν σε μείωση της παραγωγής βρώμης και σίκαλης, κατά 5% και 10% αντίστοιχα. Η παραγωγή κριθαριού αναμένεται να αυξηθεί κατά 5%, αλλά παρουσιάζει προβλήματα σε όρους ποιότητας. Επίσης, μείωση κατά 5% προβλέπεται στην παραγωγή αρδευόμενης καλλιέργειας πατάτας και μείωση έως και 20% στις ξερικές καλλιέργειες. Στα φρούτα αναμένεται αύξηση της παραγωγής μήλου (+20%) και ροδάκινου (+5%), ενώ η παραγωγή αχλαδιού εκτιμάται ότι θα μειωθεί κατά 20%. Θετική ήταν η χρονιά για την αμπελοκαλλιέργεια, που αναμένεται να δώσει αυξήσεις στην παραγωγή σταφυλιών για κρασί και για βρώση, κατά 8% και 10%, αντίστοιχα.